

Aan:
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
De heer drs. M.J.M. Verhagen
Postbus 20101
2500 EC 's-GRAVENHAGE

uw brief	uw kenmerk	ons kenmerk	datum:
		0010/12/RI	14 maart 2012

Onderwerp

Briefadvies: Ambitieuze ondernemers verdienen een ambitieuze overheid

Geachte heer Verhagen,

Het kabinet voert actief beleid om ondernemerschap te stimuleren. De Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) onderstreept de noodzaak hiervan. Ondernemers vormen de sleutel voor economische groei en nieuwe banen.

De AWT adviseert in deze brief om wel extra inspanningen te plegen op het bevorderen van *ambitieuze* ondernemerschap. Aanleiding daarvoor is het advies 'Kapitale Kansen', dat wij uitbrachten op 14 maart 2011. Hierin constateerde de raad dat kapitaalverstrekkers in Nederland (vooral durfinvesteerders – *venture capitalists*) onvoldoende ondernemers met groeiambitie in ons land kunnen vinden. Ons land telt weliswaar, ook internationaal gezien, veel mensen met een eigen onderneming, maar relatief weinigen daarvan hebben een echte groeiambitie. Daar ligt een kans voor een ambitieuze overheid.

Uit onderzoek¹ blijkt dat Nederland op de volgende punten achterblijft ten opzichte van andere landen:

- Groei: een relatief laag percentage van startende ondernemers heeft de ambitie om minstens tien mensen aan te nemen en om in vijf jaar te groeien met minstens 50%;
- *Startup skills*; een relatief laag percentage van de Nederlandse bevolking heeft vertrouwen in zijn/haar eigen ondernemerschapskwaliteiten;

¹ Acs, Zoltan & László Szerb (2010) The Global Entrepreneurship and Development Index for the Netherlands

- Bekendheid met ondernemers; een relatief laag percentage van de Nederlandse bevolking kent persoonlijk een ondernemer.

Deze punten hebben allemaal te maken met de ambitie om te groeien. Maar wat bepaalt de groeiambitie van een ondernemer? En hoe kan dit met beleid beïnvloed worden? Dit is in opdracht van de AWT uitgezocht door een consortium van Nederlandse en Vlaamse wetenschappers en vastgelegd in de achtergrondstudie *Ambitious Entrepreneurship: A review of the academic literature and new directions for public policy*. Deze studie is op 20 januari jl. aangeboden aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en aan MKB-Nederland. In de studie zijn vier transitie naar meer groeiambitie bij ondernemers geïdentificeerd:

1. Meer intrinsieke prestatiedrang; een hoger ambitieniveau in de gehele samenleving (onderwijsbeleid);
2. Meer zelfstandig ondernemerschap; meer ambitieuze mensen laten kiezen voor ondernemerschap (ondernemerschaps- en arbeidsmarktbeleid);
3. Meer ambitieus ondernemerschap; het ambitieniveau van ondernemers verhogen (ondernemerschaps-, arbeidsmarkt- en industriebeleid);
4. Meer nieuwe waardecreatie; knelpunten voor de realisatie van de ambitie van ondernemers wegnemen (ondernemerschaps- en arbeidsmarktbeleid).

Kansen liggen er in alle vier transitie. De AWT onderschrijft de conclusie in de achtergrondstudie dat de grootste kansen liggen op de volgende beleidsterreinen: onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap binnen organisaties.

Bij onderwijs gaat het om alle fasen. In het secundair onderwijs liggen kansen om een positievere houding ten aanzien van ambitie te stimuleren. Het tertiaire onderwijs kan de benodigde vaardigheden voor (ambitieuze) ondernemerschap bijbrengen en kan het vertrouwen in het eigen kunnen vergroten. Er zijn op dit moment al nuttige activiteiten. Uw ministeries voeren gezamenlijk het actieprogramma Onderwijs & Ondernemen uit, met als doel dat meer onderwijsinstellingen in Nederland het onderwerp ondernemerschap integreren in hun beleid, organisatie en lesprogramma. Einddoel hierbij is dat een groter aantal leerlingen en studenten zich ondernemender gedraagt, positief is over ondernemerschap en binnen vijf jaar na afronding van hun opleiding een eigen bedrijf start. Daarnaast zijn onder het eerder genoemde O&O programma en later het Valorisatieprogramma diverse *Centres of Entrepreneurship* gestart met subsidie van uw ministeries. Deze initiatieven zijn zeer nuttig. Desondanks constateert de raad dat de initiatieven zich (nog) niet specifiek richten op ambitieus ondernemerschap. De raad adviseert daarom om in de toekomstige vormgeving van het beleid rond Onderwijs & Ondernemen meer aandacht te besteden aan groeiambitie, en een verhoging van het aantal ondernemers met groeiambitie expliciet als beleidsdoel te stellen. De AWT is zeer bereid om hier, samen met de Onderwijsraad, uw ministeries nader over te adviseren.

Bij het arbeidsmarktbeleid gaat het om twee relevante aspecten. Ten eerste is er het bekende fenomeen dat ontslagbescherming en hoge werkgeverslasten ondernemers ervan weerhouden om mensen aan te nemen. Dit tempert hun groeiambitie. De raad adviseert u om, in samenwerking met uw collega van Sociale Zaken & Werkgelegenheid, te zoeken naar mogelijkheden om voor startende en/of kleine ondernemers uitzonderingen te maken die mogelijke obstakels voor groei wegnemen. Te denken valt aan versoepelingen op het terrein van ontslagbescherming en vermindering van de werkgeverslasten. Dit maakt het voor startende en kleine ondernemers minder risicovol en minder duur om mensen aan te nemen. Maar er speelt met betrekking tot ambitieus ondernemerschap ook nog iets anders: ambitieuze mensen die werknemer zijn, en waarvan veel de potentie hebben om een succesvolle groeiende onderneming te starten, zullen niet snel voor het ondernemerschap kiezen omdat ze dan hun sociale zekerheden opgeven. Zij hebben zogenaamde hoge opportuniteitskosten. De raad adviseert u om uw beleid voor deze groep waar mogelijk zodanig aan te passen, dat hun opportuniteitskosten gereduceerd worden, en het aantrekkelijker wordt om een onderneming te starten.

Ambitieuus ondernemerschap kan ook binnen bestaande bedrijven en andere organisaties een belangrijke bijdrage leveren aan de economische groei in Nederland. Hierbij kunt u denken aan het opstarten van nieuwe *business concepten* in bestaande organisaties, die kunnen uitgroeien tot zelfstandige *business units* of later zelfs *spin-offs*. De overheid kan hier een rol spelen door de bewustwording van het belang hiervan te vergroten. Maar ook door zelf het goede voorbeeld te geven: publiek ondernemerschap. Dit type ondernemerschap binnen bestaande organisaties heeft sterkte raakvlakken met het onderwerp sociale innovatie, waarover de raad later dit jaar een advies zal uitbrengen aan uw ministeries.

Ten slotte spreekt de raad zijn waardering uit voor uw beleid om ondernemers te ondersteunen in het realiseren van hun groeiambities, onder meer via het Groeiversneller programma waarin jaarlijks ruim 100 ondernemers worden begeleid. Toch ziet de raad ook hier ruimte voor meer ambitie van de Nederlandse overheid, en verwijst ter vergelijking naar het Verenigd Koninkrijk waar recentelijk een nieuw programma werd aangekondigd waarin 10.000 ambitieuze groeiondernemers *coaching support* krijgen.² De raad ziet mogelijkheden voor bundeling en opschaling van verschillende nationale *coaching* programma's en regionale initiatieven, vooral waar deze gekoppeld zijn aan *incubators*.

Ambitieuze ondernemers verdienen een ambitieuze overheid. Hoewel er in de afgelopen jaren veel nuttig beleid is ontwikkeld voor (ambitieuw) ondernemerschap, meent de raad dat u op een aantal punten in uw beleid meer expliciete aandacht

² Zie <http://www.bis.gov.uk/>

kunt geven aan de groeiambitie van ondernemers. Met een beleid dat sterker hierop gericht is laat de regering zien dat ze ambitie waardeert – en dat alleen al kan een stimulans zijn. De AWT zal in haar komende adviezen, over de arbeidsmarkt voor kenniswerkers, over diensteninnovatie en over sociale innovatie, waar mogelijk aandacht hieraan besteden.

Hoogachtend,

Prof.dr. J.A. Bruijn
voorzitter AWT

mevrouw dr. DJ.M. Corbey
secretaris AWT

Bijlage: *Achtergrondstudie Ambitious Entrepreneurship: A review of the academic literature and new directions for public policy*

NB. Deze brief is ook verstuurd aan de heer drs. H. Zijlstra, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap